

INDHOLD

Forord	8
KAPITEL 1 At skrive en opgave	13
1.1 Projekt eller opgave?	15
1.2 Du har valgfrihed	15
1.3 Hvad forventes der af en opgave?	16
1.4 Universitetsopgaver og videnskabelighed	18
1.5 Målgruppe og sværhedsgrad.	21
1.6 Teoretisk opgave eller ej?	22
1.7 Adgang til empiri og praksis	23
KAPITEL 2 Valg af emne	27
2.1 Inspiration til emnevalget	28
2.2 Inspirationen fokuseres	30
2.3 Afgrænsning af emnet med en problemformulering	34
2.4 Formulering af problemformuleringen	35
2.5 Hvad ligger uden for emnet?.	37
2.6 Emnevalg og jobmuligheder	39
2.7 Det selvkritiske blik på egne kompetencer og muligheder	40
KAPITEL 3 Vejlederen og vejledningen	43
3.1 Valg af vejleder.	44
3.2 Overvejelser før vejleder kontaktes første gang	45
3.3 Det første møde	47
3.4 Disposition	48
3.5 Synopsis	50
3.6 Kontakten til vejleder i løbet af processen	52
3.7 Forbered dig inden du kontakter din vejleder	53
3.8 Hvis du har særlige behov for vejledning.	55

KAPITEL 4	Genrer og opgavetyper	57
4.1	De typiske opgavegenrer	58
4.2	Teoretisk orienterede opgaver	61
4.3	Empirisk orienterede opgaver	63
4.4	Praktisk orienterede opgaver	66
4.5	Hvor er opgavens teoretiske tyngde?	69
KAPITEL 5	Litteraturen som udgangspunkt	73
5.1	Hvad er litteratur?	75
5.2	Hvor finder man litteratur til opgaven?	78
5.3	Præciseringen af emnet	79
5.4	Litteratursøgningsprincipper	80
5.5	Litteratursøgning med Google Scholar	82
5.6	Hvordan vurderer man kvaliteten?	85
KAPITEL 6	Litteraturhenvisninger	89
6.1	Referencerne som argument	90
6.2	Grundprincippet	91
6.3	Specifikke sidereferencer?	93
6.4	Om referencernes placering i teksten	96
6.5	Forældede referencer?	99
6.6	Brugen af ordrette citater	100
6.7	Særligt om citater på fremmedsprog	103
6.8	Særligt om justeringer af fejl i citater	105
6.9	Interview, samtaler og uformelle kilder	107
6.10	Litteraturhenvisninger i noter	110
KAPITEL 7	Litteraturlisten	113
7.1	Litteraturlistens systematik	114
7.2	Bøger	115
7.3	Tidsskriftsartikler	117
7.4	Aviser og magasiner	118
7.5	Kapitler i antologier	120
7.6	Upubliceret materiale	121
7.7	Genoptryk	123
7.8	Databaser og onlinepublikationer	125
7.9	Artikler fra internettet	127

7.10	Digital Object Identifiers (DOI)	128
7.11	Materiale, der kun publiceres på internettet	130
KAPITEL 8 Formulering og sprog		
8.1	Form og indhold	133
8.2	Om at argumentere	134
8.3	Om at være kritisk	137
8.4	Hvis man skriver på et fremmedsprog	140
8.5	Oversættelser af danske ord og begreber	141
8.6	Oversættelser af udenlandske ord og begreber	143
KAPITEL 9 Opgavens komponenter		
9.1	Forsiden	147
9.2	Opgavens titel	148
9.3	Resuméet	151
9.4	Indholdsfortegnelsen	152
9.5	Indledningen	152
9.6	Metodologi eller metode	156
9.7	Afslutningen	158
9.8	Appendiks	160
9.9	Bilag og supplerende materiale	161
KAPITEL 10 De enkelte detaljer		
10.1	Afsnit og overskrifter	164
10.2	Forkortelser	166
10.3	Illustrationer og tabeller	167
10.4	Noter	168
10.5	Opgavens omfang	171
KAPITEL 11 Aflevering, bedømmelse og eksamen		
11.1	Indleveringen af opgaven	175
11.2	Undgå uforvarende plagiering	176
11.3	Hvordan foregår eksamen?	182
11.4	Vejlederen som eksaminator	184
Litteraturliste		188
Stikordsregister		190

FORORD

Denne bog handler om at udarbejde skriftlige opgaver som en del af en uddannelse. Vi er selv universitetsansatte og underviser primært på universiteter, så det er de opgaver, man her skriver, som er vores hovedfokus. Der er dog flere lighedstræk end forskelligheder ved de opgaver, der skrives på forskellige uddannelser, så de emner, vi tager op i bogen, er ligeså relevante i forbindelse med de fleste andre uddannelser. Bogens målgruppe er studerende, men hverken skriveprocessen eller de tekniske krav, der kan stilles til en opgave og dens bestanddele, er væsentligt forskellige fra alt andet, man skriver. Det er derfor vores håb, at bogen også kan være til inspiration for andre.

Hovedformålet med bogen er at skabe en overskuelig vejledning til brug for både den førstegangsskrivende, der måske står lidt famlende over for det at skulle skrive en mere eller mindre valgfri opgave, og for den mere erfarne, som har brug for nogle konkrete anvisninger på, hvorledes forskellige elementer af en opgave skal gribes an. En vejledning i opgaveskrivning gør det imidlertid ikke alene, og bogen tjener ikke som erstatning for de krav og anvisninger, der som regel vil gælde på det enkelte universitet, og man bør i egen interesse sætte sig ind i alle de formelle krav, der stilles til den opgave, man skal i gang med at skrive.

Der findes allerede mange gode bøger om at skrive opgaver og om mange af de specifikke ting, man har brug for at vide undervejs i processen. Hvorfor skriver vi så endnu en bog, og hvordan adskiller den bog, du nu har i hånden, sig fra andre bøger? Først og fremmest fokuserer vi på udvalgte emner, der ofte ikke dækkes så systematisk i andre bøger om opgaveskrivning. Det indebærer, at der er forhold omkring opgaveskrivningsprocessen, som vi ikke kommer ind på – men de temaer, vi dækker, kommer vi til gengæld i dybden med.

De tre temaer, vi især fokuserer på, er fremhævet ved bogens undertitel: For det første lægger vi vægt på *emnevalget*, hvor vi fokuserer på, hvordan man som studerende sporer sig ind på, hvad opgaven skal handle om, og hvad det betyder for indhold og struktur. For det andet lægger vi vægt på, hvordan *litteraturen* indgår i opgaven. Både hvordan man finder og udvælger relevant litteratur, hvordan man refererer og anvender litteraturen, og hvordan litteraturlisten bygges op. Endelig har vi for det tredje fokus på de opgaverelaterede *principper*, som vi har erfaret mange studerende spørger om, eller har udfordringer med at få håndteret på en god måde.

Herudover handler bogen om universitetsopgaver, der baseres på videnskabelig litteratur og metoder, og de krav der kan stilles til en god skriftlig opgave på et universitet. Vi har primært fokus på de større skriftlige arbejder i form af bachelor- og kandidatafhandlinger og den særlige valgfrihed, som disse opgaver indebærer. Hovedparten af overvejelserne er ganske vist ligeså relevante i forhold til andre opgavetyper og på andre studier, men vi har med eksempler og arbejdsmåder de større universitetsopgaver i tankerne. Endelig baserer vi os på de opgave- og skrivetraditioner, der er gængse inden for fagfelterne ledelse og erhvervsøkonomi samt de klassiske økonomiske fagområder.

Der vil altid være en mængde ting, som i større eller mindre grad er særlig vigtigt i den enkelte opgave eller ud fra bestemte fagtraditioner. Vi dækker ikke alle facetter og varianter af fagspecifikke opgaver, idet bogen ikke handler om et specifikt fagfelt (marketing, økonomistyring, økonometri osv.), og herunder de forskellige videnskabelige traditioner og paradigmer, som knytter sig hertil. Vi skriver f.eks. ikke om videnskabsteori, vi skriver ikke om undersøgelses- og analysemetoder, og vi tager ikke udgangspunkt i bestemte paradigmer eller pædagogiske principper. På disse områder er de videnskabelige traditioner forskellige, og ofte vil universitetsstuderende, når de står over for bachelorafhandlingen – og forhåbentlig, når de skal skrive kandidatafhandling – have haft adskillige fag med eksplicit fokus på metode (f.eks. statistik, økonometri, markedsanalysemetoder,

kvalitative metoder), og de kender den videnskabelige faglitteratur, hvormed de har opbygget en fornemmelse for, hvilke paradigmer, metodologier og metoder der er fremherskende og anvendelige inden for deres fagområde.

For mange opgaveskrivere vil bogen her kunne stå alene og være tilstrækkelig til, at man kan skrive sin opgave. På nogle studier, eksempelvis masterstudier inden for efteruddannelsessystemet, har man ikke i så høj grad læst den originale tidsskriftsbaserede forskningslitteratur, eller man har ikke haft en omfattende undervisning i metodologi og metode, og man vil måske først i forbindelse med den afsluttende opgave få behov for den mere fundamentale undervisning i f.eks. undersøgelsesmetode. I dette tilfælde anbefaler vi, at man supplerer sin viden ved også at læse anden litteratur om opgaveskrivning.

Bogen bygger på egne erfaringer. Både som studerende, hvor vi har skrevet forskellige opgavetyper – lige fra indlæg i studiekredse til kandidatafhandling og ph.d.-afhandling – og som undervisere, hvor vi tilsammen har vejledt omkring 300 kandidat-, master- og bachelor-afhandlinger samt et større antal projektrapporter mv. Hovedparten af bogens indhold afspejler derfor mange af de spørgsmål, som vi bliver stillet igen og igen, og de svar, som vi mener, kan hjælpe, hvad enten det er et konkret teknisk spørgsmål eller mere omfattende problemstillinger i relation til f.eks. problemformuleringen. Men bogen tager i ligeså høj grad udgangspunkt i vores erfaringer som forskere, og dermed forfattere til en mængde bøger og artikler i forskellige sammenhænge. Forskning er nu engang karakteriseret ved, at der skrives. Selvom vi nogle gange gerne vil se forskning som en særlig kreativ proces, så er forskellen mellem de krav, der stilles til formelle forhold ved opgaveskrivning og artikelskrivning, sjældent ret store.

Ligesom opgaveskrivning er også vejledning en individuel proces. Traditionen for akademisk vejledning er væsentlig ældre end selve opgaveskrivningen, og der har altid været mange forskellige holdninger til, hvordan forholdet mellem vejleder og den vejledte skal forløbe. Selvfølgelig kan vejledere have forskellige holdninger – og

sådan skal det også være på et universitet. Denne bog er blot ét bud på udfyldelsen af rollerne som vejleder og studerende, og på hvordan en skriftlig opgave kan være.

Bogen indeholder en række ret omfattende og konkrete råd. Det vil man være glad for, hvis man føler, at man har brug for råd, men samtidig er der desto mere, man kan være uenig i eller måske ligefrem blive stødt over. Bogen udtrykker den grundholdning, at opgaveskrivning er en seriøs beskæftigelse, som tager tid, og som man skal gøre sig umage med.

Så vidt muligt er de retningslinjer, som præsenteres i bogen, illustreret ved eksempler. Nogle af disse er gengivet fra opgaver, som vi har vejledt, i givet fald er de anonymiseret og/eller nogle gange er eksemplerne justeret en smule. I andre tilfælde er eksemplerne fra artikler og arbejdsrapporter skrevet af nuværende eller tidligere kolleger – eller af os selv. Resten af eksemplerne har en mere eller mindre gennemskuelig tilknytning til forskellige interesser og kolleger gennem tiden. Vi har som regel ikke direkte angivet kilder til eksemplerne. Det har vi på den ene side valgt, fordi det ville komplicere læsningen af bogen at have henvisninger, der var uvedkommende for bogens egentlige indhold; og på den anden side, fordi det ikke er formålet at udpege bestemte kolleger eller studerendes skrivepraksis som god eller dårlig på baggrund af nogle specifikt udvalgte linjer. Ofte har vi orienteret de relevante forfattere, hvis vi bruger uddrag som eksempler, og vi mener ikke, at bogen stiller nogen i et dårligt lys. Hvis nogen har en anden opfattelse, vil vi på forhånd beklage meget, da det ikke har været vores hensigt.

Bogen tager sit afsæt i en tidligere bog, *Opgaveskrivning*, som Per Nikolaj udgav i 2001 (Djøf Forlag). Vi har fået mange gode kommentarer og forslag til denne bog, som vi så vidt muligt har indarbejdet i denne bog. Tak til alle, som har bidraget i den forbindelse. Vi håber, at bogen vil gavne de kommende årgange af studerende, og vi er altid meget interesseret i at modtage kommentarer og ændringsforslag.

Hovedparten af vores erfaringer – både som studerende, undervisere og forskere – har vi fra vores tid på Institut for Økonomi, Aarhus

Universitet, Aalborg Universitet samt den daværende Handelshøjskole i Århus. Vi vil derfor benytte lejligheden til at takke de studerende samt nuværende og tidligere kolleger, som med deres kommentarer til tidligere udgaver har bidraget til denne udgave. Ikke mindst tak til Per Nikolajs studiekammerat, Gustav Jeppesen, som han skrev sine første opgaver sammen med, og som var medforfatter til det første notat om opgaveskrivning, de skrev for mere end 25 år siden.

Vi har undervejs drøftet bogens indhold med en række kolleger, og flere har været så venlige at give kommentarer og forbedringsforslag til bogen. Specielt vil vi gerne takke Charlotte Christiansen, Thomas Borup Kristensen og Morten Lassen for konstruktive forbedringsforslag. Ligeledes har vi fået en række nyttige kommentarer fra vores studerende, som har gennemlæst et udkast til bogen. Det vil vi også takke for. Endelig skal der også lyde en tak til Betina Sørensen, som har bidraget med en meget grundig korrekturlæsning samt mange glimrende forslag til bogens emner.

God fornøjelse med bogen og ikke mindst med din opgave.

Risskov, marts 2017

Per Nikolaj Bukh &
Karina Skovvang Christensen